

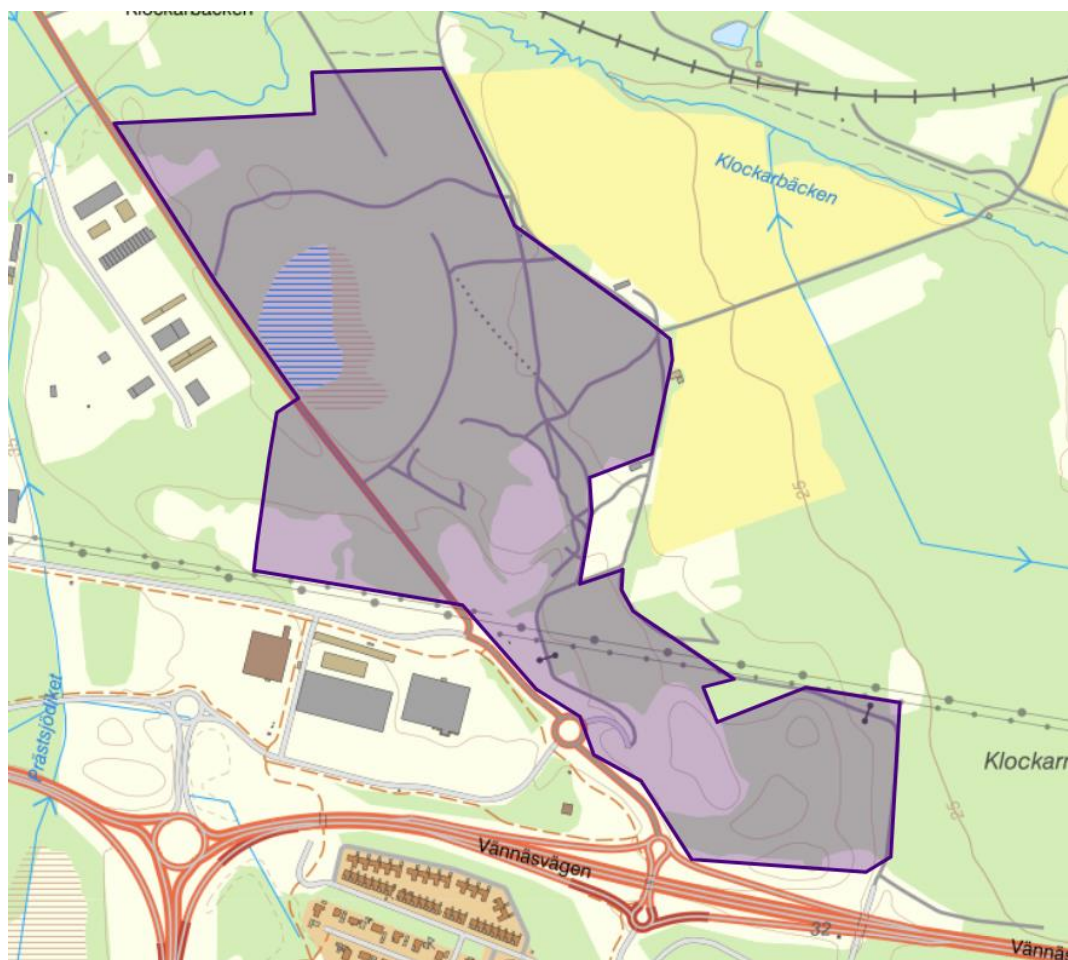
PM Artskydd för detaljplan Grubbe 9:21 BN

Sammanfattning

Utifrån naturvärdesinventering, fladdermusinventering, ekologisk landskapsanalys, samt artobservationer rapporterade i artportalen görs bedömningen att detaljplanen inte utlöser något förbud enligt artskyddsförordningen eller föranleder ansökan om dispens ifrån denna lagstiftning. Detta förutsatt att våtmarken med intilliggande skog bevaras i plan tillsammans med skogsmiljöerna på de igenväxta åkermarkerna nordöst om planområdet. Dessa igenväxningsområden utgör en nödvändig koppling till omkringliggande landskap och medför, förutom att vara intressanta habitat i sig, att våtmarken inte blir isolerad. En kantzon vid områdets östra gräns är också nödvändig för att grönkorridoren ska vara ekologisk funktionell.

Bakgrund

Umeå kommun har beslutat om att utreda möjligheterna för ett verksamhetsområde inom fastigheterna Grubbe 9:21 m.fl. Preliminärt planområde kan ses nedan i figur 1.

Figur 1. Planområde för Dp Grubba 9:21 m.fl.

Preliminärt syfte med planen är att inom området skapa planmässiga förutsättningar för verksamheter med tillhörande infrastruktur. Syftet är också att säkerställa riksintresset för vattenförsörjning, den gröna korridoren som löper genom området samt platsens naturvärden.

Planområdets natur i korthet

Planområdet utgörs av en del av Vindelälvsåsen och består därför av grövre sedimentmarker. Området består till största delen av skogsmark, till stora delar barrskog, främst tallskog men även barrblandskog. I områdets norra del har gammal jordbruksmark vuxit igen. Här finns inom lövskogen inslag av översvåmningsområden. Barrskogen varierar från 30-åriga till drygt 100-åriga bestånd med inslag av äldre träd. En del av planområdet utgörs av öppen våtmark.

I öster angränsar området öppen jordbruksmark. I norr möter Klockarbäcken med omkringliggande granskog upp.

Skyddade arter

Inom och i anslutning till planområdet har ett antal arter berörda av artskydd observerats. Utdrag av artobservationer ifrån Artportalen: 2024-07-10.

Fladdermusinventeringen har genomförts med manuell fältinventering och genom avlyssning med autoboxar för den norra delen av planområdet. Inventeringsmetodiken har följt Naturvårdsverkets riktlinjer i Undersökningstyp Fladdermus - artkartering, version 1.2. Området har besökts två gånger mellan klockan 22.00 och 01.00 under juli och augusti. Autoboxar har varit uppsatta under tre perioder à sex till sju nätter per period: 21–27 juli, 13–18 augusti och 13–19 september.

Utifrån de fågelarter som har observerats i området och som uppfyller något av bedömningskriterierna; medtagen i fågeldirektivet bilaga 1; är rödlistad; eller är nationellt fridlysta; så har en individuell bedömning gjorts.

I tabell 1 och 2 nedan beskrivs arter berörda av artskyddslagstiftningen som observerats inom och i angränsning till planområdet. **RL** = rödlistad, **FD 1.** = fågeldirektivet bilaga 1. **HD** = Habitatdirektivet.

Tabell 1. Fåglar

Namn	Skydds-kategori	Ekologi	Risk för påverkan
Gråspett <i>Picus canus</i>	FD 1.	Föredrar mosaikartade områden med delvis ljusöppna lövträdsrika blandskogar. Arten är för sin häckning beroende av lämpliga boträd. Främst grov asp men också björk och gråal. Boträdet ligger vanligtvis i anslutning till öppna miljöer, till exempel på nyupptagna hyggen eller i gles skog.	Ingen påverkan. Planförslaget bevarar lövskog och bryn mot åker.

Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	RL - NT	Häckar i halvöppna fuktiga marker, ofta igenväxande buskrika betes- och odlingsmarker omgivna av buskage och lövträd, samt i lövrika, halvöppna delar inom jordbrukslandskapet. Optimala miljöer återfinns vid sjöar och vattendrag med inslag av ett frodigt örtskikt, vass och bärbuskar. Rosenfinken häckar även i öppna torrare eller friskare marker med enbuskar och unggrannar, samt i lundar, parker och trädgårdar. Även kalhyggen med ymnig lövvegetation används för häckning.	Ingen påverkan. Artens livsmiljö utgörs till mycket stor del av tidsmässigt kortvariga igenväxningsmiljöer vilket inte påverkas av planförslaget.
Björktrast <i>Turdus pilaris</i>	RL - NT	Häckar i skogar, ofta i anslutning till odlad mark, och i parker och trädgårdar.	Ingen påverkan. Kantzonen lämnas enligt planförslaget mot jordbrukslandskapet i öster. Dessutom bevaras de igenväxta åkrarna och våtmarken.
Spillkråka <i>Dryocopus martius</i>	RL - NT FD 1.	Spillkråka lever i barr- eller blandskog. Störst tätheter finns i äldre blandskogar med rik tillgång på grov död ved och gamla träd. Den förekommer även i ganska intensivt brukade skog med stor utbredning av kalhyggen. Så länge som det finns tillgång till grova träd i tillräcklig mängd så lyckas dess häckning. Det vanligaste bohålet utgörs av asp. Men även tall är ett viktigt trädslag.	Ingen påverkan. Arten hotas generellt av minskad tillgång på lämpliga bo- och födoträd, och minskad födotillgång. Planförslaget bevarar lövskogarna inom området. Skogen runt våtmarken samt kantzonen mot öster sparas också. Utifrån att dessa hänsynsåtgärder efterlevs bedöms de mest intressanta miljöerna vara bevarade.
Talltita <i>Poecile montanus</i>	RL - NT	Häckar i barr- och blandskog. Skogsstrukturen spelar stor roll för arten. Flerskiktade skogar med riklig underväxt av gran och lövträd och buskar är gynnsamt. För uthackning av bohål är tillgången på murkna högstubbar viktigt.	Ingen påverkan. Utifrån den framtagna spridningsanalysens resultat kan det utifrån förekommande habitat finnas potential att arten kan häcka inom planområdet. Visar på att ca 15 ha aktivitetsområde finns inom planområdet, varav ca 6 ha utgörs av häckningsbiotop. Således skulle det finnas tillräckligt utrymme för ett häckande par. Arten har dock inte observerats häcka i området. Söder om planområdet ligger Kläppen, här finns potentiellt utrymme för 2-3 revir av talltita. Förutsatt att detaljplanen säkerställer att grönskorridoren säkerställs med en kantzon med tallskog bedöms detta område fortsatt ha kontinuitet med

			Kullaområdets skogsmiljöer. Arten bedöms därför inte påverkas.
Gråkråka <i>Corvus cornix</i>	RL -NT	Bygger bo i höga träd, och uppehåller sig i öppna och halvöppna habitat, bland annat i parker och trädgårdar. Tätaste bestånden finns i småskaligt och uppbrutet kulturlandskap med omväxlande jordbruksmark och små dungar.	Ingen påverkan. Naturmiljöns som bebyggs inom området utgörs inte av lämpliga habitat för arten.
Grönsångare <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	RL -NT	Häcker främst i högstammig lövskog, men även i granskog.	Ingen påverkan. Lövskogen bevaras i planen som naturmark. Hög granskog finns i norr längs med Klockarbäcken. Detta område berörs inte av planförslaget.
Rödvingetrast <i>Turdus iliacus</i>	RL -NT	Häcker i skogsmark, gärna med björkslag. Arten trivs bra i buskvegetation och i halvöppen vegetation.	Ingen påverkan. Planförslaget innebär att de lövrika igenväxningsmarkerna och kantzonen mot åkermarken sparas i plan. Habitat viktiga för arten bedöms därför inte påverkas.
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	RL -NT	Häcker på steniga och grusiga stränder längs rinnande vatten och näringsfattiga sjöar. Revir är ofta belägna på smala strandremsor i direkt anslutning skog, där födosök sker.	Ingen påverkan. Ej lämpligt habitat inom området.
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	RL -NT	Häcker i löv- och blandskog samt i trädgårdar och parker. Skogsbryn och olika trädbärande gräsmarker är viktiga för arten. En hålhäckande art.	Ingen påverkan. Lämpliga habitat exploateras inte med planförslaget. Kantzon ut mot åkermarkerna i öster bevaras i planen. Igenväxta jordbruksmarkerna i norr planeras som naturmark. De lövrika områdena kvarstår därför.
Storspov <i>Numenius arquata</i>	RL -EN	Häcker i öppna marker som: jordbruksmark, myrar, ängar och hedar. På jordbruksmark häckar arten gärna i anslutning till vatten. Behöver sammanhängande öppna områden.	Ingen påverkan. Inga för arten lämpliga habitat påverkas av arten. Arten hotas framför allt av tidigare lagd slåtter, fragmentering av jordbrukslandskapet och predation i boet. Inget av detta kommer att påverkas av planförslaget.
Tornseglare <i>Apus apus</i>	RL -EN	Häcker främst under taktegel och i håligheter på byggnader, och är således kulturanknuten. Den häckar dock även i hålträd - exempelvis i gamla spillkråkshål - främst i gles tallskog i Lappland.	Ingen påverkan. Arten hotas av byggnadstekniska förändringar där exempelvis storkupiga takpannor ersätts av mindre lämpliga alternativ vilket för konsekvensen att mängden boplatser minskar.
Havsörn	RL -NT FD 1.	Häcker längs Östersjökusten och vid sötvatten i Syd- och Mellansverige samt norra	Ingen påverkan. Ej lämpligt habitat.

<i>Haliaeetus albicilla</i>		Lappland. Arten är beroende av grova träd för placering av sina tunga risbon.	
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	RL - NT	Häckar i skogsbryn och buskmarker, särskilt i anslutning till odlad mark, samt på hyggen.	Ingen påverkan. Lämpliga habitat påverkas inte av planförslaget. Kantzon mot åkermark bevaras med planförslaget.
Trädlärka <i>Lullula arborea</i>	FD 1.	Häckar i torr och öppen skogsmark. Arten finns särskilt ofta på tallhedar, hyggen med lämnade fröträd eller hänsynsträd, glesa skogsplanteringar, större hållmarksområden och sandtäckter. Trädlärkan vill ha tillgång på större träd som fungerar som sång- och utsiktsplatser, men krontäckningen får inte överstiga 20 %. Arts häckningsstatus i Västerbotten är oklar.	Ingen påverkan. Skogen på Vindelälvsåsen är visserligen torr och bitvis hedartad. Skogen inom planområdet är dock rätt tät och bedöms inte utgöra något lämpligt habitat för arten.
Bivråk <i>Pernis apivorus</i>	FD 1.	Behöver granskog av hög bonitet för sin häckning. Gläntor, inägor, öppningar i skog, hyggeskanter och andra kantzoner mot skog, lövskog är viktiga för artens födosök.	Ingen påverkan. Inget lämpligt habitat påverkas. Lövskogar och kantzon mot åkermark bevaras. Våtmark och försumpad lövskog berörs inte heller av planförslaget.
Duvhök <i>Accipiter gentilis</i>	RL - NT	Duvhöken är starkt bunden till större bestånd med gammal barr- eller blandskog, såväl för jakt som häckning. I anslutning till jordbrukslandskapet är den knuten till kantzoner. Den har därmed mycket svårt att jaga i helt öppna marker.	Ingen påverkan. Något äldre tallskog finns kring våtmarken. Endast en mindre del av detta skogsparti kommer att beröras av exploatering enligt planförslaget. Sammanhängande äldre barrskogar finns utanför planområdet norr om Klockarbäcken. Arten bedöms inte påverkas av planförslaget.

Namn	Skydds-kategori	Ekologi	Risk för påverkan
Nordfladdermus <i>Eptesicus nilssonii</i>	HD	Den absolut vanligaste fladdermusarten i norra Sverige. Födosök på flygande insekter i olika typer av halvöppna eller öppna miljöer, skogsgläntor, skogsbilvägar, strandmiljöer, gräsmarker med mera. Yngelkolonier i olika typer av byggnader. För övervintring nyttjas vissa	Ingen påverkan. De viktiga födosöksområdena intill våtmarken sparas i planförslaget. Planförslaget innebär också att våtmarken tillsammans med lövskogsmiljöerna i norr fortsatt hänger samman med Klockarbäcken och med intilliggande landskap. Eventuellt potentiella yngelkolonier

		byggnader, grottor, klippskrevor och blockfält.	och övervintringslokaler påverkas inte heller av förslaget då dessa byggnader ligger utanför planområdet.
Mustasch/-tajgafladdermus <i>Myotis mystacinus/brandtii</i>	HD	Livnär sig på flygande insekter. Tajgafladdermus födosöker i skogsmiljöer, i sumpskog samt i anslutning till vatten medan mustaschfladdermus i större utsträckning är kopplad till halvöppna kulturmarker och brynmiljöer. Båda arterna bildar vanligen yngelkolonier i hus.	Ingen påverkan. Utifrån fladdermusinventeringen så bedöms mustasch/tajgafladdermus utnyttja området som transportstråk och tillfälligt födosökningsområde. De intressanta områdena med lövskog och våtmark planeras att bevaras i planförslaget. Tillsammans med en kantzon mellan verksamhetsområdet och åkermarken i öster så bedöms inte möjligheterna för arten att röra sig i landskapet och därmed inte påverkas negativt av detaljplanen.

Samlad bedömning

Planområdet bedöms på grund av sitt stadsnära läge och närhet till intressanta rekreationsområden vara väl eftersökt vad det gäller fåglar. Artobservationer enligt artportalen bedöms därför utgöra en god indikation på vilka arter som kan tänkas påträffas inom området, och vilka som kan tänkas häcka där.

Bedömningen i denna utredning förutsätter att lövskogsområdet och våtmarken med omkringliggande barrskog bevaras i plan. En ekologisk kantzon längs planområdets östra del bedöms också vara viktig att bevara i plan för att grönkorridorens ekologiska funktion ska hållas intakt. Denna kantzon kan vara av varierad bredd beroende på karaktär på landskap och naturvärden. I den södra delen är det lämpligt att sluttningen med inslag av hållmarkspartier ingår i denna kantzon. Kantzonen är av betydelse för arters rörelse i landskapet. Det på igenväxt jordbruksmark belägna lövskogsområdet har ett visst värde för fågellivet, och den största delen av områdets artobservationer kommer i från detta område, samt den angränsande våtmarken. Lövskogsmiljöer och kantzon mot jordbruksmark är intressant för många av observerade fågelarter och att de därför sparas är positivt. Avrinningen ifrån våtmarken går också genom den före detta jordbruksmarken, och bildar på så sätt en naturlig landskapsmässig helhet.

För talltitans del så är den knuten till barrskogsmiljöer, varav det utifrån spridningsanalysen finns ett par områden inom planområdet som kan vara av intresse. Området kring våtmarken kommer dock att vara kvar, och intill den mest intressanta barrskogen. Utöver det bedöms den delvis lövblandade tallskogen i den nordöstra delen av planområdet också inom kort kunna utgöra aktivitetsområde för arten. I nuläget avgränsas barrskogen vid våtmarken av mot detta område med uppväxande skog på före detta åkermark. Till det kommer en kantzon längs planområdets östra kant, som för sin funktion behöver utgöras av lövblandad tallskog.

Våtmarken är enligt fladdermusinventeringen en välanvänd födosöksloka för nordfladdermus. Så länge som våtmarkens värde som födosökslokal inte försämras, och området fortsatt har kontakt med omkringliggande landskap bedöms inte arten påverkas. Eventuella fladdermus

intressanta byggnader ligger utanför planområdet. Belysning som påverkar miljön i våtmarken bör inte tillkommande.

Sammantaget är det viktigt för att uppfylla lagkravet enligt artskyddsförordningen att våtmarken sparas i plan, samt att den har en ekologisk koppling mot omkringliggande landskap. Delar av planområdet utgör en del av grönskorridoren som kopplar samman kullaområdet med älvlandskapet och våtmarken är en del av denna korridor. En kantzon längs planområdets östra del är också en viktig komponent för att upprätthålla den ekologiska konnektiviteten i landskapet, i detta fall kan det ses tydligt att den medför att de intressanta barrskogsmiljöerna på Kläppen har en fortsatt kontakt med de stora sammanhängande skogarna i kullaområdet.

Kontaktuppgifter:

Johan Bäckman, Miljöplanerare, Miljö och hälsoskydd, Umeå kommun

johan.backman.2@umea.se

2024-07-27

Källor:

Inventering av fladdermöss på fastigheterna Grubbe 9:21 och 9:4, Umeå kommun 2021

Naturvärdesinventering inför detaljplanering av fastigheten Grubbe 9:21, Umeå kommun 2021

Ekologiska landskapsanalyser för pollinatörer, barrskogsfåglar och fladdermöss - Inför omvandlingsområdena Kronoparken/Marklundskurvan och Klockarbäcken, Umeå kommun 2023